

T.C.
UYU MAZLIK MAHKEMES

ESAS NO : 2021/7
KARAR NO : 2021/257
KARAR TR : 03/05/2021

ÖZET: Sahte olarak düzenlenen sürücü belgesi ile, alkollü olarak araç kullanılması sonucu düzenlenen sürücü belgesi geri alma tutanağı nedeniyle sürücü belgesine el konulan, hakkında ceza davası açılan davacının bu süreçte ya aldığı maddi ve manevi tazminatın ödenmesi istemiyle açılan davanın ADL YARGI YER NDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : O.K.
Vekili : Av. N.S.
Davalılar : 1- çileri Bakanlığı
Vekili : Av. S.K.A.
: 2-Adalet Bakanlığı
Vekili : Av. R.K.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, A.Hazır Beton San. ve Tic. A.Ş. unvanlı şirkette şoför olarak çalışan davacının, 09/04/2016 tarihinde, Denizli Valiliği Bölge Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü önce yapılan denetim sırasında, 28/03/2016 tarihinde hakkında Adana Valiliği Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü önce alkollü olarak araç kullanmaktan dolayı düzenlenen tutanakla adına idari para cezası verildiği ve sürücü belgesi geri alma tutanağı düzenlendiği söylenerek, davacı adına 2918 sayılı Kanun'un 36. maddesi uyarınca idari para cezası karar tutanağı düzenlendiğinin ve sürücü belgesine el konulduğunu belirterek, davacının, söylenen tarihte Adana'da bulunmadığı gibi böyle bir olayın yaşanmadığı konusunda polisleri ikna edemediğinin, onların da resmi evraklar doğrultusunda hareket ettikleri için davacıyı dinlemeyerek ilgili cezaya itiraz edebileceğinin söylediklerini, bu olay nedeniyle davacının işi ten çıkarıldığını, Denizli Şahitlik Mahkemesinde 15/04/2016 tarihinde dava açıp ehliyetinin geri verilmesini talep etse de, davasının reddedildiğinin, bu arada hakkında alkollü olarak araç kullanmak suçundan soruşturulmuş Adana 1.Asliye Ceza Mahkemesinin E.2016/283, K.2017/105 sayılı kararı ile beraat ettiğinin, 09/04/2016 tarihine kadar bahsedilen şirkette şoför olarak çalışan davacının, yapmış olduğu detaylı araştırmada ehliyetinin sahte olarak düzenlenmiş bir şekilde ceza davasında adını örendiği U.K. isimli kişi tarafından kullanıldığı ve 28/03/2016 tarihinde bu kişinin alkollü araç kullanması sonucu ehliyetinin alındığını ve ceza verildiğinin, bu kişinin davacı adına düzenlenmiş olduğu sahte kimliği kullandığı için ilgili para cezası ve ehliyetin alınması ile ilgili davacı hakkında gerçekleşmiş olduğu, yargılama sırasında ehliyetinin kendisine iadesi ile ilgili herhangi bir işlem yapılmadığını ve ehliyeti olmadığını için mesleğini icra edemeyip, geçim derdine düştüğünü, evli ve iki çocuklu olan davacının borç aldığı paralarla hayatını idame ettirmeye çalıştığını ve hali hazırda 35.000 TL ye yakın borcu olduğunu ve beraat etmesine razı men

ehliyetinin geri verilmiyor olmasından dolayı da hala i bulamadı ını, ba ına gelen bu talihsiz olay neticesinde maddi zararların yanında manevi olarak da büyük bir yıkım ya adı ını ve halen bu ma duriyetin devam etti ini, ilgili idareler tarafından gerek soru turma evresinde gerekse kovu turma evresinde detaylı ara tırma yapılsaydı tüm bu ma duriyetleri ya amamı olaca ını, hakkında beraat kararı verilmesine ra men ehliyetin iadesine dair i lem yapılmadı ını ve bu kararın, daha önce verilm i olan idari cezayı etkilemeyece i belirtilerek hukuksal bir garabetin ya andı ını açıklayarak, tüm bu eksik ve özensiz yapılan i lemlerin davacı lehine tazminat hakkı do urdu unu ileri sürerek, fazlaya ili kin talep ve dava hakkı saklı kalmak ko uluyla 5.000 TL maddi ve 20.000 TL manevi zararlarının kar ılanması istemiyle adli yargı yerinde dava açmı tır.

II. UYU MAZLI A L K NBA VURU SÜREC

A. Adli Yargıda

2. Denizli 2. Asliye Hukuk Mahkemesi, davanın, 5271 sayılı Kanun'da, Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat ba lı ı altında düzenlenen 141 ve devamı maddeleri kapsamında maddi ve manevi tazminat istemiyle ilgili oldu unun anla ıldı ı, 5271 sayılı Kanun'un 142/2 maddesinde de, "*istem, zarara u rayanın oturdu u yer a ır ceza mahkemesinde ve e er o yer a ır ceza mahkemesi tazminat konusu i lemle ili kili ise ve aynı yerde ba ka bir a ır ceza dairesi yoksa, en yakın yer a ır ceza mahkemesinde karara ba lanır*" hükmü ile bu davaların çözümünde hangi mahkemenin görevli ve yetkili oldu unun açıkça düzenlendi i, buna göre, koruma tedbirleri nedeni ile olu an her türlü maddi ve manevi zararların a ır ceza mahkemesi tarafından incelenerek karara ba lanması gerekti i açıklanarak, dava dilekçesinin görevsizlik nedeniyle görev yönünden reddine karar vermi , kararın itiraz edilmeyerek kesinle mesi üzerine dava dosyası Denizli Ceza Mahkemeleri Tevzi Bürosuna gönderilmi tir.

3. **Denizli 4. A ır Ceza Mahkemesi 01/10/2019 tarihli ve E.2018/257, K.2019/573 sayılı kararı** ile, talebe konu i lemin tam yargı davasına konu olabilecek nitelikte idari i lem oldu u, 5271 sayılı Kanun'un 141 ve devamı maddelerinde yazılı tazminat talebine konu olabilecek i lemlerden olmadı ı, bu nedenle çözümünün idari yargı yerine ait oldu u gerekçesiyle, yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle davanın reddine karar vermi , verilen karara davacı vekili tarafından yapılan itiraz, Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 11. Ceza Dairesinin 01/06/2020 tarihli ve E.2020/302, K.2020/1355 sayılı kararı ile kesin olarak reddedilmi tir.

4. Davacı vekili, davacı hakkında Adana 1.Asliye Ceza Mahkemesinin 5271 sayılı Kanun'un 223/9. maddesi uyarınca derhal beraat kararı vermesi gerekirken vermeyip bir yıl boyunca süren yargılamadan kaynaklı gecikme nedeniyle cezaların iptal edilmesinin de gecikti i, ilgili idareler tarafından gerek soru turma gerekse kovu turma evresinde detaylı ara tırma yapılsaydı tüm bu ma duriyetlerin ya anmamı olaca ını ileri sürerek, bu kez 13.070 TL maddi ve 20.000 TL manevi tazminatın ödenmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmı tır.

B. dari Yargıda

5. Denizli dare Mahkemesi, 25/09/2020 tarihli ve E.2020/1190, K.2020/631 sayılı kararı ile, idari eylemin gerçekte ti i yer itibariyle, Adana dare Mahkemesinin yetkili oldu u gerekçesiyle davanın yetki yönünden reddine karar vermi , verilen karar itiraz edilmeden kesinle mi tir.

6. Adana 3. dare Mahkemesi 03/12/2020 tarihli ve E.2020/1315 sayılı kararı ile, davacı tarafından, Adalet Bakanlı ının hasım gösterilme ve tazminat istenilmesine gerekçe olan fiilin yargısal faaliyet kapsamında oldu unda ku ku bulunmadı ı, yargılama sürecine katkıda bulunan i lemler ya da faaliyetler nedeniyle Devletin sorumlu tutulmasında da, bu sorumlulu un denetiminin aynı yargı düzeni içinde yapılması ve yargısal nitelikli bir i lemin idari yargı denetimi dı ında tutulmasının gerekti i, ç i leri Bakanlı ının hasım mevkiine alınma gerekçesi olarak, ilgili Trafik Denetleme ve ube Müdürlüklerince detaylı kontrol yapılmaması nedeniyle ehliyetine el konuldu una, idari yaptırımların uygulandı ına ve yargılama yapıldı ına dayanıldı ı, 2918 sayılı Kanun'un 48/5, 48/12, 6., 112. ve 110. maddesi hükümleri çerçevesinde, tazminat isteminin, ilgili idarece ehliyetine el konulması sırasında detaylı kontrol yapılmaması hususuna dayandı ı, ehliyetine el konulması hususunun 2918 sayılı Kanun uyarınca tesis edilmi oldu u dikkate alındı ında, bakılmakta olan davanın bu kısmının da 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklandı ı anla ılmakla, açılacak sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde de adli yargının görevli oldu u sonucuna varıldı ı gerekçesiyle 2247 sayılı Uyu mazlık Mahkemesinin Kurulu ve leyi i Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyu mazlık Mahkemesine ba vurulmasına ve davanın incelenmesinin Uyu mazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar verdi tir.

7. Uyu mazlık Mahkemesince, 2247 sayılı Kanun'un 16. ve 21. maddelerine göre Damı tay Ba savcısı ile Yargıtay Cumhuriyet Ba savcılı ının yazılı dü üncesi istenmi tir.

8. Yargıtay Cumhuriyet Ba savcılı ı 24/02/2021 tarih YY-2021/5370 sayı ile, davacının söz konusu sahte sürücü belgesiyle ilgili olarak maruz kaldı ı yargılamanın bizatihi yargı faaliyeti oldu unda, yargılama a amasında yapılan i lemlerin ifa edilen yargı faaliyetinin bir parçası oldu unda ve yargısal i lem mahiyetini ta ıdı ında ku ku bulunmadı ı, yargılama sürecine katkıda bulunan i lemler ya da faaliyetler nedeniyle Devletin sorumlu tutulmasında da, bu sorumlulu un denetiminin aynı yargı düzeni içinde yapılması ve yargısal nitelikli bir i lemin idari yargı denetimi dı ında tutulması, uyu mazlı ın çözümünde, yargılamanın gecikmesi yönünden 5271 sayılı Kanun'un 141. ve 142. maddeleri uyarınca adli yargı yerinin görevli olması gerekti i, di er taraftan, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 110. maddesinde de, 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan zararların tazmini istemi ile açılacak sorumluluk davalarında adli yargı yerlerinin görevli olaca ının açıkça belirtildi i, her ne kadar, dava konusu olayda davacının zararına sebebiyet veren eylemler, kamu görevlilerinin kusurundan kaynaklanan ve idari hizmetin kötü i lemesi kapsamında de erlendirilebilecek nitelikte eylemler ise de, trafik görevlilerinin dava konusu sahte belgeyi tespit edememelerinden do an sorumlulu un 2918 sayılı Kanun'da düzenlenen sürücü belgelerinin verilmesine ve de i tirilmesine ili kin hükümlere aykırı hareket edilmesinden kaynaklandı ı, 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinde de, madde ayırımı yapılmaksızın 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan sorumluluk davalarının adli yargı yerinde çözümlenece inin açıkça belirtildi i, bu düzenlemenin, genel idare esaslarına ili kin sorumluluk hükümlerini düzenleyen di er kanunlara nazaran özel nitelikte oldu u ve bu nedenle kamu görevlilerinin eylemlerinden kaynaklansa dahi davaya konu uyu mazlıkta öncelikli olarak uygulanması gerekti i sonucuna varıldı ı açıklanarak, Uyu mazlık Mahkemesinin 20/02/2017 tarihli ve E.2017/24, K.2017/84, 08/07/2019 tarihli ve E.2019/220, K.2019/471, 28/09/2020 tarihli ve E.2020/36, K.2020/543 sayılı kararlarında da benzer hususların vurgulandı ı belirtilerek, uyu mazlı ın çözümünün adli yargı yerine ait oldu u yönünde dü ünçe verdi tir.

9. **Danı tay Ba savcısı 31/03/2021 tarih ve E.2021/48 sayı** ile, davanın sürücü belgesine haksız yere el konulup idari yaptırımlar uygulandı ı iddialarına ili kin kısmı bakımından konu incelendi inde, 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinde, “ *leteni veya sahibi Devlet ve di er kamu kurulu ları olan araçların sebebiyet verdi i zararlara ili kin olanları dâhil, bu Kanundan do an sorumluluk davaları, adli yargıda görülür*” hükümlerinin yer aldı ı, Anayasa Mahkemesinin konuya ili kin 26/12/2013 tarihli ve E.2013/68, K:2013/165 sayılı kararında da, 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından do an sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli oldu unun ifade edildi i, her ne kadar, dava konusu olayda davacının zararına sebebiyet veren i lemler, dava dı ı ki ilerinin hileli i lemleri ile davacı adına sahte sürücü belgesi düzenleyerek bunu kullanmaları ve bunun idare tarafından önlenememesi, geç fark edilmesi sebebiyle, idare çalı anlarının kusurundan kaynaklanan ve ba ka bir deyi le idari hizmetin kötü i lemesi kapsamında de erlendirilebilecek nitelikte eylemler ise de, davaya konu zarardan do an sorumlulu un 2918 sayılı Kanun hükümlerine aykırı hareket edilmesinden kaynaklandı ı, Kanun'un 110. maddesinde de, madde ayırımı yapılmaksızın bu Kanun'dan kaynaklanan sorumluluk davalarının adli yargı yerinde çözümlenece inin açıkça belirtildi i, bu düzenlemenin, genel idare esaslarına ili kin sorumluluk hükümlerini düzenleyen di er kanunlara nazaran özel nitelikte oldu u ve bu nedenle idare ajanlarının eylemlerinden kaynaklansa dahi davaya konu uyu mazlıkta öncelikli olarak uygulanması gerekti inin anla ıldı ı, 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklı meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan bu davanın da adli yargı yerinde çözümlenmesi gerekti i, haksız yere dava açıldı ı, yapılan adli i lemler çerçevesinde yargılamanın gecikmesi sebebiyle maddi ve manevi zarara u ranıldı ı iddialarına ili kin kısmı bakımından konu incelendi inde, haksız suç soru turması ve kovu turması ya da yargılama nedeniyle u ranıldı ı öne sürülen maddi ve manevi her türlü zararın tazmini istemiyle açılan davaların 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. ve 142. maddelerindeki düzenlemeler uyarınca adli yargı merciince karara ba lanaca ı, sahte sürücü belgesi nedeniyle davacı hakkında yapılan yargılamanın bir yargı faaliyeti oldu u, bu faaliyetin süresi ve yürütülen i lemlere yönelik iddiaların yargısal denetiminin de aynı yargı düzeni içinde yapılmasının gerekti i, yargısal nitelikli bir i lemin idari yargı denetimi dı nda tutulması gerekti inden, davanın görüm ve çözümünde, adli yargı yerinin görevli oldu u yönünde dü ünçe vermi tir.

III. LG L HUKUK

10. Anayasa'nın “*Temel hak ve hürriyetlerin korunması*” ba lıklı 40. maddesinin üçüncü fıkrası öyledir:

“Ki inin, Resmî görevliler tarafından vaki haksız i lemler sonucu u radı ı zarar da, kanuna göre, Devletçe tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır.”

11. 2918 sayılı Kanun'un “*Sürücü belgesi alma zorunlulu u*” ba lıklı 36. maddesi öyledir:

“ (De i ik : 24/5/2013 - 6487/18 md.)

Motorlu araçların, sürücü belgesi sahibi olmayan ki iler tarafından karayollarında sürülmesi ve sürülmesine izin verilmesi yasaktır.

Araçlar, Yönetmelikte sınıfları belirtilen sürücü belgelerine sahip sürücüler ile çok taraflı anla malara göre sürücü belgesi bulunan veya geçerli uluslararası sürücü belgesi olan ki ilerce sürülebilir.

Buna göre;

a) Sürücü belgesi olmayanların,

b) Mahkemelerce veya Cumhuriyet savcılıklarınca ya da bu Kanunda belirtilen yetkililerce sürücü belgesi geçici olarak ya da tedbiren geri alınanların,

c) Sürücü belgesi iptal edilenlerin,

araç kullanarak trafi e çıktıklarının tespiti hâlinde, bu ki ilere 1.407 Türk Lirası idari para cezası verilir. Ayrıca, aracın sürücü belgesiz ki ilerce sürülmesine izin veren araç sahibine de tescil plakası üzerinden aynı miktarda idari para cezası verilir.”

12. Kanun’un 38. maddesinde, “Sürücü belgesi sınıfları”, 39. maddesinde “Sürücü belgelerine ait esaslar”, 41. maddesinde “Sürücü adaylarında aranacak artlar”, 42. maddesinde “Sürücü adaylarının sınavları ile sürücü belgelerinin verilmesi esasları” düzenlenmi olup;

13. 48. maddesinin be inci ve altıncı fıkrası öyledir:

“Yapılan tespit sonucunda 0.50 promilin üzerinde alkollü olarak araç kullandı ı tespit edilen sürücüler hakkında, fiili bir suç olu tursa bile,700 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgesi altı ay süreyle geri alınır. Hususi otomobil dı ndaki araçları alkollü olarak kullanan sürücüler bakımından promil alt sınırı 0.21 olarak uygulanır. Alkollü olarak araç kullanma nedeniyle sürücü belgesi geri alınan ki iye, son ihlalin gerçekleşti i tarihten itibaren geriye do ru be yıl içinde; ikinci defasında 877 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgeleri iki yıl süreyle, üç veya üçten fazlasında ise,1.407 Türk Lirası idari para cezası verilir ve sürücü belgeleri her seferinde be er yıl süreyle geri alınır. Sürücü belgelerinin herhangi bir nedenle geçici olarak geri alınmı olması halinde belirtilen süreler, geçici alma süresinin bitiminde ba lar.

Yapılan tespit sonucunda, 1.00 promilin üzerinde alkollü oldu u tespit edilen sürücüler hakkında ayrıca Türk Ceza Kanununun 179 uncu maddesinin üçüncü fıkrası hükümleri uygulanır.”

14. 24/05/2013 tarihli 6487 sayılı Kanun’un 19.maddesiyle, maddeye; “Sürücü belgelerinin geçici geri alma i lemleri bu Kanunun 6ncı maddesinde sayılan görevliler tarafından yapılır.” denilmek suretiyle on ikinci fıkra eklenmi tir.

15. Anılan Kanun’un, “Trafik zabıtasının görev ve yetki sınırı ile genel zabitanın trafik hizmetlerini yürütmeye ili kin yetkisi” ba lı ı altında düzenlenen 6. maddesi öyledir:

“Trafik zabıtası ve genel zabitanın görev ve yetki sınırı;

a)Trafik zabıtası:

Trafik zabıtası görevi sırasında kar ıla tı ı acil ve zorunlu hallerde genel zabıta görevi yapmakla da yetkilidir.

Mülki idare amirlerince, emniyet ve asayi bakımından zorunlu görülen haller dı nda, trafik zabıtasına genel zabıta görevi verilemez, araç, gereç ve özel teçhizatı trafik hizmetleri dı nda kullanılamaz.

b)Genel Zabıta

Trafik zabıtasının bulunmadı ı veya yeterli olmadı ı yerlerde polis; polisin ve trafik te kilatının görev alanı dı nda kalan yerlerde de jandarma, trafik e itimi almı subay, astsubay ve uzman jandarmalar eliyle yönetmelikte belirtilen esas ve usullere uygun olarak trafi i düzenlemeye ve trafik suçlarına el koymaya görevli ve yetkilidir.”

16. “Suç ve ceza tutanakları” ba lıklı 114. maddesi öyledir:

“(De i ik: 18/1/1985-KHK 245/13 md.; De i tirilerek kabul: 28/3/1985 -3176/13 md.)

(De i ik birinci fıkra : 3/5/2006 – 5495/3 md.) Bu Kanunda yazılı trafik suçlarını i leyenler hakkında yetki sınırları içinde Emniyet Genel Müdürlü ü ve Jandarma

Genel Komutanlı ı personeli ile Ulaştırma Bakanlığı nın ve Karayolları Genel Müdürlü ünün ilgili birimlerinin il ve ilçe kurulu larında görevli ve yetkili kılınmı personelince tutanak düzenlenir.

Birkaç trafik suçunun bir arada i lenmesi halinde her suç için ayrı ceza uygulanır.

(De i ik fıkra: 3/11/1988 – 3493/48 md.) Yargı yetkisine giren suçlarla ilgili tutana nın bir sureti ilgili mahkemeye 7 i günü içinde gönderilir.

(Mülga dördüncü fıkra: 12/7/2013-6495/24 md.)

(Mülga be inci fıkra: 12/7/2013-6495/24 md.)

(Mülga altıncı fıkra: 12/7/2013-6495/24 md.)

(Mülga yedi ve sekizinci fıkralar: 3/11/1988 – 3493/48 md.)

Bu maddenin uygulanmasına ait usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

(Ek fıkra: 3/7/2003-4916/32 md.) Trafik para cezaları kredi kartı ile de ödenebilir. Kredi kartı ile yapılan tahsilatın saymanlık hesaplarına aktarılma süresi ile uygulamaya ili kin usul ve esaslar Maliye Bakanlı nca belirlenir.”

17. “Görevli ve Yetkili Mahkeme” ba lıklı 110. maddesi öyledir:

“ (De i ik: 11/1/2011-6099/14 md.)

leteni veya sahibi Devlet ve di er kamu kurulu ları olan araçların sebebiyet verdi i zararlara ili kin olanları dâhil, bu Kanundan do an sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır.

Motorlu araç kazalarından dolayı hukuki sorumlulu a ili kin davalar, sigortacının merkez veya ubesinin veya sigorta sözleşmesini yapan acentenin bulundu u yer mahkemelerinden birinde açılabilce i gibi kazanın vuku buldu u yer mahkemesinde de açılabilir.”

18. 5327 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun “Trafik güvenli ini tehlikeye sokma” ba lıklı 179. maddesi öyledir:

“ (1) Kara, deniz, hava veya demiryolu ula ımının güven içinde akı nı sa lamak için konulmu her türlü i areti de i tirerek, kullanılamaz hale getirerek, konuldukları yerden kaldırarak, yanlı i aretler vererek, geçi , varı , kalkı veya ini yolları üzerine bir ey koyarak ya da teknik i letim sistemine müdahale ederek, ba kalarının hayatı, sa lı ı veya malvarlı ı bakımından bir tehlikeye neden olan ki iye bir yıldan altı yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Kara, deniz, hava veya demiryolu ula ım araçlarını ki ilerinin hayat, sa lık veya malvarlı ı açısından tehlikeli olabilecek ekilde sevk ve idare eden ki i, üç aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Alkol veya uyu turucu madde etkisiyle ya da ba ka bir nedente emniyetli bir ekilde araç sevk ve idare edemeyecek halde olmasına ra men araç kullanan ki i yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.”

19. 3201 sayılı Emniyet Te kilat Kanunu’nun “Emniyet Te kilatı Bölümleri” ba lıklı 8. maddesinde, “(De i ik: 15/6/1938-3452/2 md.) Polis: dari, siyasi ve adli kısımlara ayrılır.

.....”

9. maddesinde, “A) dari polis, içtimai ve umumi intizamı temin etmekle mükellef olan kısımdır.

B) Siyasi polis, Devletin umumi emniyetine taallük eden i lerle mükellef olan kısımdır.

C) Adli polis; asgari tam te ekküllü bir polis karakolu bulunan yerlerde, adli i lerle u ra mak üzere Emniyet Umum Müdürlüü ünce kadrodan ayrılan bir kısımdır.

.....”

12. maddesinde, “ .....

dari polis adli zabıta vazifesini tahrik eden herhangi bir hal kar ısında kaldı ı takdirde bir taraftan adli zabıta vazifesini ifa etmekle beraber, di er taraftan adli zabıtayı haberdar eder ve adli zabıta gelince i i ona devreder. Adli zabıta vazifesini gerek aslen ve gerek yardım suretile gören zabıta memurları hakkında bu vazifeden mütevellit suçlardan dolayı Ceza Mahkemeleri Usulü Kanununa göre takibat yapılır.”

20. 5271 sayılı Kanun’un “Tanımlar” ba lıklı 2. maddesi öyledir:

“(1) Bu Kanunun uygulanmasında;

.....

e) Soru turma: Kanuna göre yetkili mercilerce suç üphesinin ö renilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi,

.....

fade eder.”

21. “Yakalama ve yakalanan ki i hakkında yapılacak i lemler” ba lıklı 90. maddesi öyledir:

“(1) A a ıda belirtilen hâllerde, herkes tarafından geçici olarak yakalama yapılabilir:

a) Ki iye suçu i lerken rastlanması.

b) Suçüstü bir fiilden dolayı izlenen ki inin kaçması olasılı ının bulunması veya hemen kimli ini belirleme olana ının bulunmaması.

(2) Kolluk görevlileri, tutuklama kararı veya yakalama emri düzenlenmesini gerektiren ve gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde; Cumhuriyet savcısına veya âmirlerine derhâl ba vurma olana ı bulunmadı ı takdirde, yakalama yetkisine sahiptirler. ....”

22. “Gözaltı” ba lıklı 91. maddesi öyledir:

“(1) Yukarıdaki maddeye göre yakalanan ki i, Cumhuriyet Savcılı ınca bırakılmazsa, soru turmanın tamamlanması için gözaltına alınmasına karar verilebilir. (De i ik ikinci cümle: 25/5/2005 – 5353/8 md.) Gözaltı süresi, yakalama yerine en yakın hâkim veya mahkemeye gönderilmesi için zorunlu süre hariç, yakalama anından itibaren yirmidört saati geçemez.(Ek cümle: 25/5/2005 – 5353/8 md.) Yakalama yerine en yakın hâkim veya mahkemeye gönderilme için zorunlu süre oniki saatten fazla olamaz.

(2) Gözaltına alma, bu tedbirin soru turma yönünden zorunlu olmasına ve ki inin bir suçu i ledi i üphesini gösteren somut delillerin varlı ına ba lıdır.....”

23. “Bir suçun i lendi ini ö renen Cumhuriyet savcısının görevi” ba lıklı 160. maddesi öyledir:

“(1) Cumhuriyet savcısı, ihbar veya ba ka bir suretle bir suçun i lendi i izlenimini veren bir hâli ö renir ö renmez kamu davasını açmaya yer olup olmadı ına karar vermek üzere hemen i in gerçe ini ara tırmaya ba lar.

(2) Cumhuriyet savcısı, maddî gerçe in ara tırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, emrindeki adli kolluk görevlileri marifetiyle, üphelinin lehine ve aleyhine olan delilleri toplayarak muhafaza altına almakla ve üphelinin haklarını korumakla yükümlüdür.”;

24. “Cumhuriyet savcısının görev ve yetkileri” ba lıklı 161. maddesi öyledir:

“(1) Cumhuriyet savcısı, do rudan do ruya veya emrindeki adlî kolluk görevlileri aracılı ı ile her türlü ara tırmayı yapabilir; yukarıdaki maddede yazılı sonuçlara varmak için bütün kamu görevlilerinden her türlü bilgiyi isteyebilir. Cumhuriyet savcısı, adlî görevi gere ince nezdinde görev yaptı ı mahkemenin yargı çevresi dı nda bir i lem yapmak ihtiyacı ortaya çıkınca, bu hususta o yer Cumhuriyet savcısından söz konusu i lemi yapmasını ister.

(2) Adlî kolluk görevlileri, elkoydukları olayları, yakalanan ki iler ile uygulanan tedbirleri emrinde çalı tıkları Cumhuriyet savcısına derhâl bildirmek ve bu Cumhuriyet savcısının adliyyeye ili kin bütün emirlerini gecikmeksizin yerine getirmekle yükümlüdür.

(3) Cumhuriyet savcısı, adlî kolluk görevlilerine emirleri yazılı; acele hâllerde, sözlü olarak verir. (Ek cümle: 25/5/2005 - 5353/24 md.) Sözlü emir, en kısa sürede yazılı olarak da bildirilir.

(4) Di er kamu görevlileri de, yürütülmekte olan soru turma kapsamında ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri, talep eden Cumhuriyet savcısına vakit geçirmeksizin temin etmekle yükümlüdür.

(5) Kanun tarafından kendilerine verilen veya kanun dairesinde kendilerinden istenen adliye ile ilgili görev veya i lerde kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kamu görevlileri ile Cumhuriyet savcılarının sözlü veya yazılı istem ve emirlerini yapmakta kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kolluk âmir ve memurları hakkında Cumhuriyet savcılarınca do rudan do ruya soru turma yapılır. Vali ve kaymakamlar hakkında 2.12.1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Di er Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri, en üst dereceli kolluk amirleri hakkında ise, hâkimlerin görevlerinden dolayı tâbi oldukları yargılama usulü uygulanır. (.....)”;

25. “Tazminat stemi” ba lıklı 141. maddesinin üçüncü fıkrasında, “(3) Birinci fıkroda yazan hâller dı nda, suç soru turması veya kovu turması sırasında ki isel kusur, haksız fiil veya di er sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları i lemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devlet aleyhine açılabilir.” hükmü yer almı tır.

IV. NCELEME VE GEREKÇE

A. İlk nceleme

26. Uyu mazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın ba kanlı ında, Üyeler ükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 03/05/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, dare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre ba vuruda bulunulmu oldu u, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyu mazlık Mahkemesine gönderildi i ve usule ili kin herhangi bir noksanlık bulunmadı ı anla ıldı ndan görev uyu mazlı ının esasının incelenmesine oy birli i ile karar verildi.

B. Esasın ncelenmesi

27. Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli oldu u yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Ba savcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil brahim Ç FTÇ ile Damı tay Savcısı Yakup BAL'ın adli yargının görevli oldu u yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra; gere i görü ülüp dü ünüldü:

28. Dava, sürücü belgesi bilgileri kullanılarak sahte olarak düzenlenen sürücü belgesi ile, alkollü olarak araç kullanılması sonucu düzenlenen sürücü belgesi geri alma tutanağı nedeniyle sürücü belgesine el konulan, hakkında ceza davası açılan davacının bu süreçte ya da idari para cezasının tazmini için maddi ve manevi tazminatın ödenmesi istemiyle açılmıştır.

29. Dosyanın incelenmesinden, davacının sürücü belgesi bilgileri kullanılarak düzenlenen sahte sürücü belgesini kullanan kişi hakkında, Adana Valiliği Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü önce, 2.78 promil alkollü olarak araç kullandığı nedeniyle 28/03/2016 tarihli idari para cezası karar tutanağı ile sürücü belgesi geri alma tutanağı düzenlendiği ve kişinin, yakalama ve teslim etme tutanağı düzenlenerek trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu nedeniyle Bölge Polis Amirliği ince gerekli adli işlem yapılmak üzere 5881 kod nolu ekip görevlisine teslim edildiği, Seyhan İlçe Emniyet Müdürlüğü Akırpaşa Polis Merkezi Amirliği ince trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu nedeniyle gözaltına alınarak hakkında soruşturma başlatıldı ve cumhuriyet savcısı talimatıyla ifadesi alınarak serbest bırakıldı, bu kez, davacı hakkında Adana Cumhuriyet Başsavcılığının 14/04/2016 tarihli E.2016/9455, K.2016/7636 sayılı iddianamesiyle 5327 sayılı Kanun'un 179. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca *alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek halde olmasına rağmen araç kullanmak* suçu nedeniyle cezalandırılması istemiyle kamu davası açıldı, Adana 1. Asliye Ceza Mahkemesinin 14/02/2017 tarihli E.2016/283, K.2017/105 sayılı kararı ile, davacının bir şekilde ele geçirilmediği sürücü belgesindeki kimlik bilgilerinin kullanıldığı, davaya konu aracı kullanan kişinin Süha Turizm firmasında çalışan U.K. isimli şahıs olduğu tespit edilerek yapılan araştırmadan tespit edildiği gerekçesiyle davacı hakkında beraat kararı verildiği, bunun üzerine davacının Osman Kaykaç adına verilen idari para cezası ile sürücü belgesi geri alma tutanağının iptaline ilişkin başvurusunun, Adana 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 02/06/2017 tarihli D. 2017/2139 sayılı kararı ile kabulüne, idari para cezası ile sürücü belgesi geri alma tutanağının iptaline karar verildiği anlaşılmıştır.

30. Olayda, yapılan denetim sırasında alkollü olarak araç kullanan şahıs hakkında uygulanan idari yaptırımlar dışında, aynı zamanda ayrıca 5327 sayılı Kanun'un "*Trafik güvenliğini tehlikeye sokma*" suçu nedeniyle soruşturma yapılmasını temin için yakalama kararı verilip ilgili birime teslim edildiği, böylece idari görevli polislin adli zabıta vazifesini tahrik eden bir halde karıştırmada kaldığı ve adli zabıta vazifesini yaparak şahsı haberdar ettiği adli zabıtaya teslim ederek işi ona devrettiği görülmüştür.

31. Anayasa'nın Başlangıç kısmında öngörülen Kuvvetler ayrımı ilkesi ile yargı ile ilgili 9. ve 138. maddeleri dikkate alındığında, başımsız bir erk olan yargının yargılama faaliyeti ile ilgili işlemlerinin, Anayasa'nın 125. maddesinde öngörülen idari işlemler kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmayıp, bu yargısal işlemler nedeniyle idari yargı yoluna başvurulabilmesine imkân yoktur. Esasen bu durum, kuvvetler ayrılığı ilkesinin tabii bir sonucudur. Yukarıda işarete edildiği üzere, Cumhuriyet Savcılığınca onlar adına işlem yapan kolluk personelinin yargılamadaki fonksiyonu geniş çerçevede bir kamu hizmeti olarak değerlendirilse de, somut olarak, ifa edilen yargı faaliyetinin bir parçası olduğu ve yargısal işlem mahiyetini taşıdığı konusunda kuşku bulunmamaktadır. Yargılama sürecine katkıda bulunan işlemler ya da faaliyetler nedeniyle Devletin sorumlu tutulmasında da bu sorumluluğun denetiminin aynı yargı düzeni içinde yapılması ve yargısal nitelikli bir işlemin idari yargı denetimi dışında tutulması gerektiği açıktır.

32. Dosyanın ve ilgili mevzuatın bir bütün olarak incelenip de erlendirilmesinden, alkollü olarak araç kullanıldığı anlaşılmamasıyla bakan ve Cumhuriyet Savcısının talimatıyla yürütülen soruşturma ve soruşturma sonucunda düzenlenen iddianame ile kovuşturma süreci ve beraat kararının yargılama faaliyetinin bir parçası olduğu ve yargısal işlem mahiyetini taşıdığı için bulunmadığı, yargılama sürecine katkıda bulunan işlemler ya da faaliyetler nedeniyle Devletin sorumlu tutulmasında da, bu sorumluluğun denetiminin aynı yargı düzeni içinde yapılması ve yargısal nitelikli bir işlemin idari yargı denetiminde bulunması gerektiğinden, bu sırada ulaşılan ileri sürülen maddi ve manevi zararların tazmini istemiyle açıldığı anlaşıl原因 davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerine ait olduğu ancak Uyuşmazlık Mahkemesinin adli yargı içerisinde hangi yargı merciinin bu davalara bakmakla görevli olduğu hususunda karar verme yetkisi bulunmadığı, bu belirlemenin ilgili yargı kolunun kendi içerisinde yapılması gerektiği sonucuna varılmıdır.

33. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Adana 3. derece Mahkemesince yapılan bakanın kabulü ile, Denizli 4. Aır Ceza Mahkemesinin 01/10/2019 tarihli ve E.2018/257, K.2019/573 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADL YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Adana 3. derece Mahkemesince yapılan BAKANIN KABULÜ ile, Denizli 4. Aır Ceza Mahkemesinin 01/10/2019 tarihli ve E.2018/257, K.2019/573 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

03/05/2021 tarihinde Üye Aydemir TUNÇ'un KARAR OYU ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Bakan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
Mehmet
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Biol
SONER

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN

KAR I OY

Dava, sürücü belgesi bilgileri kullanılarak sahte olarak düzenlenen sürücü belgesi ile, alkollü olarak araç kullanılması sonucu düzenlenen sürücü belgesi geri alma tutana ı nedeniyle sürücü belgesine el konulan, hakkında ceza davası açılan davacının bu süreçte ya adı ı ma duriyetin tazmini için maddi ve manevi tazminatın ödenmesi istemiyle açılmış tır.

Dosyanın incelenmesinden, davacının sürücü belgesi bilgileri kullanılarak düzenlenen sahte sürücü belgesini kullanan ki i hakkında, Adana Valili i Trafik Denetleme ube Müdürlü ünçe, 2.78 promil alkollü olarak araç kullandı ı nedeniyle 28/03/2016 tarihli idari para cezası karar tutana ı ile sürücü belgesi geri alma tutana ı düzenlendi i ve ki inin, yakalama ve teslim etme tutana ı düzenlenerek trafik güvenli ini tehlikeye sokma suçu nedeniyle Bölge Polis Amirli ince gerekli adli i lem yapılmak üzere 5881 kod nolu ekip görevlisine teslim edildi i, Seyhan İlçe Emniyet Müdürlü ü akırpa a Polis Merkezi Amirli ince trafik güvenli ini tehlikeye sokma suçu nedeniyle gözaltına alınarak hakkında soru turma ba latıldı ı ve cumhuriyet savcısı talimatıyla ifadesi alınarak serbest bırakıldı ı, bu kez, davacı hakkında Adana Cumhuriyet Ba savcılı ının 14/04/2016 tarihli, E.2016/9455, K.2016/7636 sayılı iddianamesiyle, 5327 sayılı Kanun'un 179. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca "alkol veya uyu turucu madde etkisiyle ya da ba ka bir nedenle emniyetli bir ekilde araç sevk ve idare edemeyecek halde olmasına ra men araç kullanmak" suçu nedeniyle cezalandırılması istemiyle kamu davası açıldı ı, Adana 1. Asliye Ceza Mahkemesinin 14/02/2017 tarihli E.2016/283, K.2017/105 sayılı kararı ile, davacının bir ekilde ele geçirilmi sürücü belgesindeki kimlik bilgilerinin kullanıldı ı, davaya konu aracı kullanan ki inin Süha Turizm firmasında çalı an U.K. isimli ahıs oldu unun yapılan ara tırmadan tespit edildi i gerekçesiyle davacı hakkında beraat kararı verildi i, bunun üzerine davacının Osman Kaykaç adına verilen idari para cezası ile sürücü belgesi geri alma tutana ının iptaline ili kin ba vurusunun, Adana 1. Sulh Ceza Hakimli inin 02/06/2017 tarihli D. .2017/2139 sayılı kararı ile kabulüne, idari para cezası ile sürücü belgesi geri alma tutana ının iptaline karar verildi i anla ılmış tır.

“Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve i lemlerinden do an zararı ödemekle yükümlü oldu u kuralına yer verilirken; 129. maddesinin 5. fıkrasında, memurlar ve di er kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken i ledikleri kusurlardan do an tazminat davalarının, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdi i ekil ve artlara uygun olarak ancak idare aleyhine açılabilce i hükme ba lanmış tır.

“Aktarılan hükümlerle memurlar ve di er kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken i ledikleri ve görev kusuru olarak adlandırılan eylemlerinden do an tam yargı davalarının kurum aleyhine açılabilce i kurala ba lanmış tır.

Kamu görevlilerinin görevlerini yerine getirirken mevzuatın, üstlenilen ödevin ve yürütülen hizmetin kural, usul ve gereklerine aykırı olarak, kendilerine izafe edilebilecek boyutta ve biçimde, ancak gene de resmi yetki, görev ve olanaklardan yararlanarak onları kullanarak hareket ettikleri, bu nedenle de idaresiyle bütünle ti i, idaresinden ayrılmasını önleyen ve engelleyen görev kusurları sonuç olarak hizmetin yürütülmesi sırasında ortaya çıktı ndan, idare yönünden de “hizmet kusuru”nu olu turmaktadır. Ba ka bir deyi le, kamu görevlilerini görev kusurları nedeniyle yürütülen kamu hizmeti i lemekte, geç i lemekte ya da kötü i lemektedir.

Ki ilerin u radı ı zararlar, zarara sebebiyet veren kamu personelinin yürüttü ü görev arasında herhangi bir ili ki kurulabiliyorsa, ortada görevle ilgili bir durum var demektir ki, ö retide ‘görev kusuru’ olarak tanımlanan bu tür davranı lar, kamu personelinin hizmetten ayrılamayan ki isel kusurları olarak ortaya çıkmakta, bu durum ise, 657 sayılı Kanun’un 13. maddesindeki ‘ki ilerin kamu hukukuna tabi görevlerle ilgili olarak u radıkları zararlar’ ibaresinde ifadesini bulmaktadır.

Bu duruma göre, her ne kadar idari yargı düzeninde kural olarak, idareye kar ı açılan davalara bakılabilmekte ve kamu personeli de olsa gerçek ki ilere kar ı ki isel kusurdan hareketle tazminat davası açılmasına olanak bulunmamakta ise de, yukarıda açıklandı ı üzere, olayda ki isel kusur söz konusu olmayıp tazminat davasının konusunu olu turan zarar, kamu personelinin görevi sırasında kullandı ı yetkilerden ve resmi sıfatından ayrılamayan, aksine bunlarla sıkı sıkıya ilgili ve ba lantılı bulunan kusurdan do du undan idare yönünden ‘hizmet kusuru’ ve kamu personeli yönünden de ‘görev kusuru’ esaslarına göre de erlendirilmesi gereken bu sorumlulu un yargısal denetimi görevi idari yargı yerine ait oldu u görü ü ile ço unluk kararına katılmıyorum.

Üye
Aydemir TUNÇ